

LUISTEREN ALS BASISHOUDING

36 praktische suggesties om als team mee aan de slag te gaan

Versie 15 augustus 2016

Pionieren kan niet zonder te luisteren, het is een basishouding. De pioniersreis begint er niet alleen mee, het is tijdens de *hele* pioniersreis van belang. Het gaat dan over viervoudig luisteren, in vier richtingen: naar God, naar je context, naar elkaar, en naar de kerk als groter geheel.

Abraham luisterde en er kwam een beweging op gang die leidde tot de geschiedenis van het volk Israël. Samuel luisterde en hij kon van grote betekenis zijn voor Israël. Esther luisterde naar de stem van God en redde een volk. Luisteren is in de Bijbel meer dan 'horen wat er gezegd wordt'. Luisteren is ook *reageren* op wat je hoort: gehoor geven, antwoorden, ook al is dat niet altijd makkelijk.

Een nieuw team wilde in hun dorp een pioniersplek starten voor jonge gezinnen. Toen ze door enquêtes in gesprek raakten met sleutelpersonen zoals de wethouder, bleken er in het dorp vooral oudere mensen te wonen. Er zouden ook geen jonge gezinnen bij komen, want het dorp lag ingeklemd tussen natuurgebieden. Er was geen ruimte voor nieuwbouw. In gesprek met elkaar bleek dat ze zelf eigenlijk ook enthousiaster waren om iets voor oudere generaties te organiseren. De wissel qua doelgroep ging om...

Veel pioniers zijn doeners die graag snel aan de slag willen: mensen samenbrengen, een gebouw regelen, nieuwe activiteiten opzetten, handen uit de mouwen en gáán! Luisteren kan dan voelen als een sta-in-de-weg voor het doen. Als jullie ook graag aan de slag willen, neem dan toch een periode om te luisteren en ontdek dat luisteren méér is dan stil zitten en je mond houden. Luisteren is echt iets actiefs. Op het moment dat jullie actief gaan luisteren, gaat ook het pionieren van start.

“Veel pioniers willen graag snel aan de slag. Luisteren kan dan voelen als een sta-in-de-weg voor het doen.”

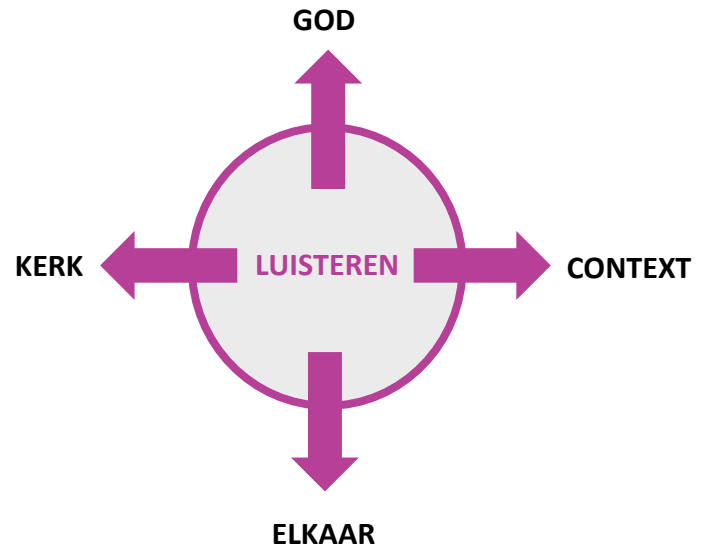
LUISTEREN ALS EEN DAAD VAN LIEFDE

Het woordenboek omschrijft luisteren als ‘met aandacht horen om iets te vernemen’ en ‘aandacht schenken aan’. Veel mensen genieten van onverdeelde aandacht. Als je de moeite neemt om echt naar mensen te luisteren, zullen ze ervaren dat je hen waardevol vindt. Luisteren is, als je het open en aandachtig doet, een daad van liefde. Als jullie zo luisteren, dan is luisteren onderdeel van de missie van jullie pioniersplek en niet iets dat eraan voorafgaat. Want pionieren gaat, als je het terugbrengt tot de essentie, over het delen van liefde.

WAT BEDOELEN WE MET LUISTEREN?

Als het in dit artikel gaat over luisteren, dan gaat het over viervoudig luisteren. Dat gaat over luisteren in vier richtingen:

- luisteren naar God;
- luisteren naar de context;
- luisteren naar elkaar (het team);
- luisteren naar de kerk als groter geheel.

Luisteren kan op veel manieren vorm krijgen. Zo kan luisteren naar God vorm krijgen in de stilte of door met elkaar door te praten over een Bijbelverhaal.

Naar jullie context kun je bijvoorbeeld luisteren door in de lokale kranten te lezen wat er speelt, door gesprekken met sleutelpersonen, of door statistieken op te zoeken over jullie buurt. Ter inspiratie vind je aan het einde van dit artikel voor elke luisterrichting praktische suggesties.

GOEDE REDENEN OM TE LUISTEREN

Een van de meest gemaakte fouten van pioniersteams is dat ze te weinig tijd nemen om te luisteren voor ze activiteiten gaan organiseren. Er zijn zeker zes goede redenen om te luisteren.

1. Luisteren behoedt jullie ervoor om iets te gaan organiseren waar niemand op zit te wachten. Door te luisteren ontdekken jullie wat bij mensen past en wat echt iets toevoegt in jullie omgeving. Zo helpt luisteren om goede keuzes te maken voor de pioniersplek.
2. Luisteren maakt van pionieren iets wederkerigs: je komt niet alleen iets brengen, maar kunt zelf ook nieuwe (geloofs)inzichten opdoen. Luisteren draagt er zo aan bij dat je jezelf niet boven de ander plaatst.
3. Met de mensen naar wie jullie luisteren, kunnen er relaties groeien. En dat raakt de essentie van pionieren. Warme relaties zijn een onmisbaar en waardevol ingrediënt van een gezonde pioniersplek. Je kunt daarover meer lezen in het artikel over 'netwerk ontwikkelen'.
4. Door te luisteren kun je ontdekken waar de Geest aan het werk is in deze wereld. Met jouw pioniersplek ben je deel van een groter verhaal, een verhaal waarin God al bezig is met deze wereld en met jouw buurt. Luisteren helpt je om jouw plek in dat verhaal te vinden.
5. Luisteren naar elkaar helpt om jullie motivatie voor het pionieren helder te krijgen. *Waarom* willen jullie pionieren? Zit er voldoende overlap in jullie persoonlijke motivaties om als team samen te kunnen werken? Als jullie daar pas over nadenken als het tegenzit en jullie je dan afvragen 'waarom deden we dit ook alweer?', dan is het te laat.
6. Luisteren helpt je om niet klakkeloos te doen waarmee je bent opgevoed of om zomaar iets te kopiëren dat ergens anders succesvol is. Het zorgt ervoor dat je contextueel kunt werken.

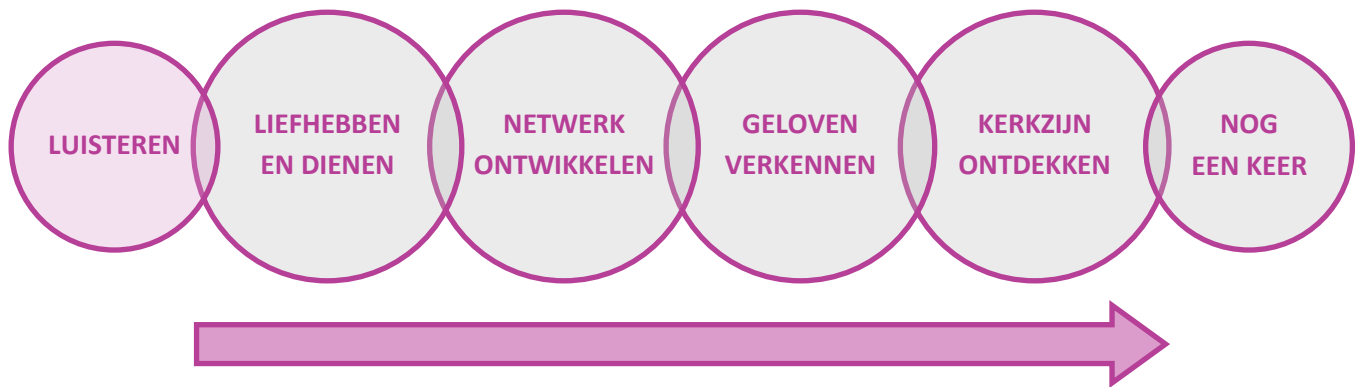
Luisteren helpt om te bepalen wat jullie gaan doen, toch biedt het geen garantie op succes. En het pionieren blijft waarschijnlijk onoverzichtelijk. Durf ook gewoon dingen te proberen, noem het een pilot. Zelfs als iets niet goed lukt, helpt dat om te ontdekken wat wel en wat niet goed werkt.

MANIEREN OM TE LUISTEREN

Als je gaat luisteren, wees je er dan van bewust dat je dat op verschillende manieren kunt doen. Je kunt luisteren vanuit wat je al weet: je filtert wat je hoort, en je ziet vooral wat je ideeën bevestigt. Je kunt ook op zoek gaan naar feiten, naar dingen die ontbreken in je eigen kennis en ervaring. Zo krijg je een completer beeld van de situatie. Je kunt ook op een empathische manier luisteren. Dat is niet gericht op het vinden van nieuwe informatie, maar dan probeer je met een ander verbinding te maken door je al luisterend in hem of haar te verplaatsen en zijn of haar wereld mee te beleven. Dat kan een basis bieden voor mooie vriendschappen.

LUISTEREN EN DE PIONIERSREIS

In de pioniersreis is luisteren de eerste stap. Daar stopt het luisteren echter niet! Het proces rond 'de pioniersreis' oogt eenvoudig, maar de praktijk is dat niet. De werkelijkheid is complex en dat is goed. Verschillende fasen lopen door elkaar heen. En dat je een volgende stap zet in de pioniersreis betekent niet dat je stopt met wat daaraan voorafging.

Luisteren blijft belangrijk, ook na de eerste fase van de pioniersreis. Wat is bijvoorbeeld het goede moment om 'geloven verkennen' meer aandacht te geven in jullie pioniersplek? Luisteren speelt een belangrijke rol om het goede moment daarvoor te bepalen. Heb je mensen gesproken die daar interesse in hebben? Als jullie ervoor bidden, hebben jullie dan de indruk dat de tijd er rijp voor is? Neem elke keer weer tijd om te luisteren, want waar het luisteren stopt, daar stopt ook het pionieren. Een pionier vertelt:

In onze groep merkte iemand na anderhalf jaar op: "Ik zou wel eens vanuit een Bijbelverhaal willen praten, maar ik vind het ook wel eng." Ik dacht bij mezelf: eng? Hoe kan dat nu eng zijn? "Wat vind je er eng aan?" vroeg ik. "Nou, we denken er nogal verschillend over. Gaan jullie mij dan niet oordelen?" Zelfs na twee jaar bleek het best spannend te zijn of er niet geoordeeld zou worden. Zo diep zit die angst kennelijk. Daar leerde ik van. Tegelijk zag ik het wel als een signaal van de Geest, dat er verlangen was om meer vanuit de Bijbel na te denken over het leven."

HOE BEPAAL JE WAT JE GAAT DOEN?

Als je van start gaat, hoe bepaal je dan wat je gaat doen? Het lukt je niet om voor iedereen iets te doen, dus op welke groep mensen willen jullie je richten met het pionieren? En wat kun je voor deze mensen betekenen? Viervoudig luisteren is cruciaal: naar God, naar de context, naar elkaar en naar de kerk als groter geheel. Bij het luisteren kunnen jullie zoeken naar overlap tussen de signalen uit deze vier luisterrichtingen. Hoe werkt dat in de praktijk? Een voorbeeld:

Als blijkt dat veel leden van het pioniersteam een klik met tieners hebben én als er uit gesprekken met niet-kerkelijke tieners (de context) blijkt dat zij behoefte hebben aan een ontmoetingsplek, dan is dat een belangrijke indicatie. Als de teamleden in hun gebeden (luisteren naar God) daar rust bij ervaren en als de kerkenraad van de zendende kerk geen bezwaar heeft tegen een ontmoetingsplek voor tieners, dan is een pioniersplek voor tieners waarschijnlijk een goed idee.

Als je je afvraagt wat goed is om te doen, dan is het dus zoeken naar de overlap bij de vier luisterrichtingen. In de praktijk is dat soms ingewikkelder dan in dit voorbeeld. Wachten op een totale overlap is dan niet wijs, je kunt ook gewoon een aantal dingen gaan proberen.

Veel pioniersteams vinden het best moeilijk om het luisteren in de praktijk te brengen. Daarom vind je hierna 36 praktische suggesties om mee aan de slag te gaan. In overleg met je team kun je uit elke luisterrichting bijvoorbeeld drie manieren kiezen om vorm te geven aan het luisteren.

www.protestantsekerk.nl/pionieren

Landelijk team pionieren
missionair@protestantsekerk.nl
 030 880 1892

Luisteren kan vorm krijgen door:

- Bewust kijken (observeren)
- Gesprekken (converseren)
- Uitproberen (experimenteren)
- Meedoen (participeren)
- Onderzoeken (bestuderen)

SUGGESTIES OM LUISTEREN IN DE PRAKTIJK TE BRENGEN

NAAR DE KERK

Houd een gemeenteavond en vraag om feedback op het pioniersplan
Bezoek andere pioniersplekken met je pioniersteam en/of de kerkenraad
Spreek predikanten, pastores en voorgangers van kerken in de buurt
Ga in gesprek met kerkleden die kennis hebben die je wellicht kunt gebruiken
Betrek de begeleider vanuit de landelijke Protestantse Kerk geregeld
Spreek met alle relevante verantwoordelijken in de kerk over je pioniersplan
Houd de predikant op de hoogte en luister naar zijn of haar inbreng
Ga in gesprek met kerkleden die veel zorgen hebben en vraag goed door
Schrijf regelmatig over de voortgang in het kerkblad en vraag om feedback

NAAR GOD

Bespreek (pionierende) Bijbelverhalen en kijk welke lessen je kunt trekken
Wees stil en ontvankelijk voor Gods stem voordat je samen in gesprek gaat
Doe (gezamenlijk) een 'Lectio Divina', lees en overdenk zo Bijbelteksten
Bid alleen en samen, neem hier eens wat tijd voor en vrees de stilte niet
Wees attent op dromen die je krijgt
Lees samen een relevant christelijk boek en bespreek dat gezamenlijk
Bespreek met elkaar hoe je eerder wel eens iets van God hebt ervaren
Wees opmerkzaam op 'knipogen', op bijzondere dingen in het dagelijks leven
Houd een dagboekje bij met waarvoor je bidt en wat je daarbij opmerkt

NAAR DE CONTEXT

Wandel door de buurt, kijk goed wat je ziet om je heen en bid voor wat je ziet
Maak een enquête en gebruik deze als een aanleiding voor goede gesprekken
Verzamel relevante krantenberichten
Ga in gesprek met sleutelpersonen (leraar, winkelier, politie, welzijn, etc.)
Onderzoek hoe mensen leven: wat ze doen in hun vrije tijd, wat ze missen in de buurt, ontmoetingsplekken, wat ze belangrijk vinden, problemen, hoe ze kijken naar kerk en geloof, etc.
Duik in de geschiedenis van je buurt en hoe dat doorwerkt in het heden
Spreek mensen uit de doelgroep over je ideeën en vraag feedback en tips
Word lid van een vereniging of sport-school en leer nieuwe mensen kennen
Houd een informatieavond in de buurt

LUISTEREN

NAAR ELKAAR

Ga n.a.v. de pioniersfilmpjes in gesprek over wat je aanspreekt en wat irriteert
Deel je 'geloofsbiografie' met elkaar en bespreek hoe die doorwerkt in het nu
Deel met elkaar wat pionieren je mag kosten als je eraan gaat beginnen
Doe op internet een test (bijv. Belbin of DISC) en bespreek de resultaten
Eet regelmatig samen en leer elkaar ontspannen kennen in allerlei facetten
Ga samen naar een 'Escape Room' (google maar eens) en bespreek dat na
Schrijf op en deel wat je droom is en wat je echt motiveert om te pionieren
Benoem je sterke en zwakte punten en bespreek hoe je daarmee om wilt gaan
Oefen ideeën voor het pionieren met elkaar in het klein en evalueer dat

